

Izhaja:

10, 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto s prilogo »Domači Prijatelj« 2 goldinarja. — Priloga izhaja 10. in 30. dan v mesecu.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XVI.

V Celovcu, 10. oktobra 1897.

Štev. 28.

Vabilo.

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem

napravi

v nedeljo dne 17. oktobra 1897, ob 1/2 3. uri popoldne,

javen shod

v novi hiši g. župana Mat. Prosekarja v Kotmarivesi

s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Govor o kmetijskih potrebah.
3. Govor o sedanjem političnem položaju.
4. Razni nasveti.
5. Prosta zabava.

Ker bode shod zelo važen, pridite tedaj vsi katoliški in slovenski možje iz kotmaroveške župnije in sosednih občin!

Odbor.

Državni zbor.

(Izvirno poročilo iz Dunaja.)

Novo zasedanje, — staro kljubovanje.

Po preteku 16. tednov so se zbrali državni poslanci dne 23. septembra k novemu zasedanju v dunajski zbornici. Med tem časom se je minister-ski predsednik grof Badeni pogajal z raznimi strankami in klubi manjšine in večine, a porazumljenja ni dosegel, ker nijedna stranka po sedanjih razmerah vladi nič ne zaupa. V tako nejasnem in zmedenem položaju je pričelo trinajsto zasedanje državnih poslancev. Že v prvi seji se je pojavila stara strast in se je ponavljal stari ropot in upor užaljenih liberalnih Nemcev proti vladi in večini.

Točno ob 11. uri pridejo v zbornico vsi ministri, njim na čelu grof Badeni. Ko ga zagledajo Schönerer in njegovi štiri pajdaši, zakričijo iz enega grla: „Živio Badeni, ki je združil Nemce v Av-

striji! Živelo nemško ljudstvo!“ Smeh in krik odmeva po dvorani, a grofu Badeniju se pozna na obličju, kako močno ga je užalil surovi prvi pozdrav. Ko poneha krik, pozove ministerski predsednik najstarejšega poslanca dr. Zurkana, da kot starostni predsednik začasno vodi obravnave. Častitljivi starček krepko in navdušeno pozdravlja zbornico ter prosi, naj bi nasprotna stranke opustile brezplodno nagajivost in omogočile resno posvetovanje in delovanje v blagor državi in volilcem v korist. Umestnemu in blagemu opominu se levičarji posmehujejo in komaj se poležejo trikratni slavaklici na presvitlega cesarja, zagromi prusaški Schönerer: „Und das deutsche Volk lebe dreimal hoch“ („In nemški narod živel trikrat“) — in vsa levica kriči za njim.

Po tem uvodu so se liberalci takoj lotili svojega vajenega posla ter začeli — kljubovati. Njih vodja dr. Pergelt vpraša, zakaj se državni zbor ni slovesno otvoril s prestolnim nagovorom. Predsednik odgovarja, da ima presvitli cesar pač predpravico, pa ne dolžnost, državne poslance pozdraviti s posebnim ogovorom. Mirne predsednikove besede so Nemce razdražile in zagnali so po svoji navadi zopet prav nepotreben in nedostojen ropot.

Po opravljenem redu bi se imela sedaj vršiti volitev novega predsednika in dveh podpredsednikov, zapisnikarjev in hišnih rediteljev. Starostni predsednik še ni končal tega vabila, kar na enkrat zakliče krščansko-socijalni poslanec Gregorig: „Povedalo se mi je, da je v zbornici 16 policajev, kateri so preoblečeni kot hišni slugi. Tako postopanje je protipostavno; prosim torej predsedništvo, naj nam pojasni, zakaj se je kaj takega ukrenilo?“ — Govornik še ni spregovoril zadnjih besed, ko zatuli cela levica na ves glas: „To je škandal, to je sramota! Mi ne dopustimo voliti predsedništva, dokler se nam ni dalo pojasnilo. Kdo je vtihotapil v zbornico policaje? Ven z njimi!“ Starostni predsednik si ne vé pomagati.

Volitev predsedništva.

Volitev novega predsednika se vendar vrši, levičarjev krik in ropot pa ne preneha. Jako surovo psujejo nemški omikanci poslance nemško-katoliške ljudske stranke, ko oddajajo glasove za predsednika. Schönererjev adjutant posl. Wolf se prerije do ministerskih sedežev in zaupije proti

Iz kadi se jemlje kisló zelje tako: Najprvo se mora vso na zelju stoječo željnico — rekel bi, do zadnje kapljice odstraniti. To se pa more le tedaj doseči, ako se nazadnje s prtnino željnico posrka, tako da je zelje postalo na površji suho. Še-le potem se sme kamenje odzdiginiti in zelje odkriti. Razumi se samo o sebi, da se morajo vsi deli pokrovine snažno v čisti vodi oprati, preden se zopet pokrije. Naj se tudi gleda nató, da se kolikor mogoče redkokrat odkrije. Zató naj se ga vzame za več dni iz kadi. To zelje se dene v posebni škaif in se v škaifu primerno kakor v kadi pokrije in obloži. Ako se dela po tem navodilu z zeljem, ostane ono okusno in dobro leta dnij.

Raznoterosti.

Zopet nekaj za reveže! Kakor se bere po časnikih, bode se povečala poštnina in sicer že od 1. prosinca 1898 naprej. Navadne dopisnice bodo dražje in tudi poštna nakaznice. Poveča se tudi plačilo za priporočena pisma, ki grejo v druge dežele in države, in sicer od 10 kr. na 12 1/2 kr. Iz tega se vidi, da skrb za blagostanje najnižjih vrst ljudstva ne pusti merodajnih krogov spati in zató se dan na dan prizadevajo, da bi se blagostanje nižjih krogov zboljšalo z vednimi in vednimi — dokladami. Da se s tem vlada avstrijskim narodom ne bo priljubila, je jasno. Na jedni strani se proč mečejo milijoni, na drugi strani pa se izsesavajo revni ljudje do skrajnosti.

Jabolka so jako zdravo sadje, in posebno mnogo pripomorejo, da ložje spimo, ako jih jémo, predno gremo spat. Jabelka pospešujejo prebavljanje.

grofu Badeniju: „Ti, Poljak, ali nam boš odgovoril? Ali so policisti v hiši ali ne?“ Lopovi, goljuhi ste!“ Vmes kriči olikani dr. Lemiš (!) zavihane brke gladeč s hripavim glasom: „Odgovorite nam, odgovorite nam!“

Glasovi so oddani; nemško-nacionalci in liberalci, socijalni demokratje, pa tudi krščansko-socijalisti so se klanjali Schönererjevemu komandu ter se volitve niso udeleževali, nemški velikoposestniki so oddajali prazne lističe, pač pa so glasovali laški poslanci. Oddanih je bilo 212 glasov, izvoljen je predsednikom zopet dr. Kathrein z 203 glasovi; 9 listkov je bilo praznih.

Starostni predsednik povabi dr. Kathreina, da prevzame predsedništvo. Med tem ko stopa vnovič izvoljeni predsednik proti svojemu sedežu, pozdravlja ga vsi poslanci na desnici z burnimi slavaklici, Wolfov prijatelj in koroški poslanec dr. A. Lemisch pa ga zasmehuje ter mu porogljivo kliče: „Ah, da schauts amal her“ (Ah, poglejte ga no). Med strašnim vriščem se predsednik dr. Kathrein zahvaljuje za naklonjenost ter obljubi, da si bode na vso moč prizadeval, spolnovati naložene mu dolžnosti; izjavlja, da bode ustrezal željam manjšine, kolikor to dopušča opravični red. Konečno pozove nasprotna stranke, naj v korist države in v blagor ljudstva omogočijo delovanje v zbornici, ki ima in mora rešiti toliko nujnih in važnih nalog v prid kmetijskih, delavskih in obrtnih stanov. Svoj govor konča s trikratnim „živio“-klicem na cesarja. — Za prvega podpredsednika je bil izvoljen s 182 glasovi Dav. pl. Abrahamovič, za drugega pa dr. Kramar s 170 glasovi.

Dokazi nemške „olike“.

Kot dodatek naj „Mirovim bralcem“ podam še mal šopek neslanih psov, s katerimi so pozdravljali olikani Schönererijanci in nemški narodovci poštenjaka predsednika dr. Kathreina in s katerimi so ga motili v prekrasnem patrijotičnem ogovoru.

Posl. Wolf mu kliče za pozdrav: „Češki Tirolec“. Med govorom kriči: „Govorite, kar hočete.“ „Sram Vas bodi.“ „Hlapec Badenijev ste, Judež ste in izdajica nemškega ljudstva.“ „Ven z Vami, Čehu prepustite svoj sedež.“ „Badenija naj vzame hudič itd.“

Schönerer pa pozdravlja predsednika s psovko: „Sramota ste za nemško ljudstvo; kaj takega ne bi storil nobeden Slovan.“ „Slava, na zdar Vam.“ Med govorom vpije: „Vaši otroci in potomci Vas bodo zaničevali.“

Ko je dr. Kathrein ob sklepu nagovora pozval vse poslance, da izražajo svojo ljubezen in udanost do presvitlega cesarja s trikratnimi slavaklici, zaženetá Schönerer in Wolf skupni krik: „Proč z Badenijem!“ „Ven s Kathreinom!“ Takega cveta nemške omike in dostojnosti so se vendar vsaj začetkoma sramovali poslanci nasprotnih nemških strank in niso bili volje, takim surovim napadom pritrjevati. To pa je razburilo glavnega voditelja. Schönerer stopi s svojega sedeža za levičarske klopi in jim preti s pestjo, zakaj molčijo. Rudeč kot purman, ošteva neposlušne levičarje: „Kje je vaša obstrukcija?“ To spravi levičarje po koncu, da začnejo po komandi razgrajati. Prvi se oglasi dr. Pergelt ter v imenu nemških liberalcev izjavlja, da je volitev Kathreina protipostavna, ker se je pravi Nemci niso udeležili, ki so tako ogorčeni, da mora predlagati, naj se današnja seja zaključi; o tem predlogu naj se glasuje po imenu. — Posl. Kaiser, nemški nacionalec, pritrđi Pergertu in reče: dr. Kathrein je izdal nemštvo s tem, ker se je dal voliti predsednikom; nasvetuje torej, naj se volitev predsedništva ponavlja, ker je dr. Kathrein voljen nezakonito. Ob koncu svojih psov, kliče: „pfui predsedniku!“ — Posl. Hofman izjavi, da tudi on ne prizna dr. Kathreina kot postavno izvoljenega predsednika, vpraša pa, ali so res preoblečeni redarji (policaji) kot slugi v zbornici? Isto vprašanje ponavlja tudi poljski socijalni demokrat Daszinski. Predsednik odgovarja, da se je moralo število hišnih slug zaradi pomnoženih opravi primerno pomnožiti, ali je kdo teh novo sprejetih služabnikov v kakej zvezi z redarji

Podlistek.

Okusno kisló zelje pripraviti,

je jako važno za vsako gospodinjstvo. Zato se nam zdi primerno, naše gospodinje opozoriti na sledeče: Zeljnate glave morajo biti dobro osnažene, prej ko se zrežejo, da ne pridejo smeti ali kaka gnjiloba v zelje. Pri rezanju zelja se gleda na to, da je zelje „dolgo“, zato se mora zeljnato glavo tako položiti na nož, da se narežejo dolge niti. Napačno je tedaj, ako se pred rezanjem zeljnata glava razreže na štiri dele.

Narezano zelje naj se skoro spravi v čisto osnaženo kad. Za tlačenje zelja naj služi leseni bat. Zelje se pred tlačenjem v kadi osoli. Na vsak škaif zelja se dá eno pest soli, kateri se pred solenjem primeša nekoliko čimena. Vsakokrat, ko se vrže en škaif zelja v kad, se takoj to zopet osoli, in potem še-le stlači. Zelje mora biti dobro stlačeno. Pokrije se najprvo z zeljnatim perjem, potem pa s čisto oprano prtneno pokrovilo, na katero se položé čiste deske s težkimi kamni obložene.

Ko začne zeljnica nastopati na zelje, je treba paziti na to, da zeljnica previsoko ne stoji. Največkrat se spridi zelje, ker je prišla — če tudi le majhna — drobtinica kruha zraven. Naj se tedaj pri rezanju, tlačenju in sploh pri vsakem delu pri kadi gleda nató, da ne pride kruha v zelje.

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

— tega on ne vé. Kedar se mu to dokaže, takoj bi jih odpustil. — Pergeltov predlog, naj se seja zaključi, ni obveljal. Odbila je že 4. ura in predsednik je bil volje prvo sejo zaključiti, kar se oglasi za besedo Schönererjev pristaš posl. Kittel in vpraša predsedništvo, ali ne bi hotelo vplivati na vlado, naj ona prekliče jezikovno naredbo za Češko in Moravsko, da bi se potem lažje uredilo parlamentarno delovanje.

Predsednik ga zavrne: O tej zadevi ne morem ničesar ukreniti, meni pristoji, da vodim obravnavo, Vi pa imate pravico, predloge zbornici predložiti ali vlado vprašati.

Schönerer: Mi bodemo vprašali, kar in kakor je nam ljubo. Mi se ne damo od vas strahovati. Pošljite celo hišo na dopust. Zaklenite barako. To bi bilo najpametnejše.

Predsednik: Gospod poslanec Schönerer — blagovolite vendar enkrat v tej zbornici obnašati se dostojno!

Schönerer: O kaj še! Pustite me pri miru.

Predsednik pokara poslanca Schönererja in Wolfa, kateri ves besni.

Schönerer (peneč se od jeze): V miru pustite me — ali ste slišali?

Wolf: Vaše pokaranje mi je — Wurst — klobasa.

Iro: Takega predsednika ne spoštujemo.

Wolf in vsa Schönererjeva četa zavpijeta soglasno: „Mi vas zaničujemo.“

Predsednik: Zato se jaz ne brigam, večina me spoštuje in to mi zadostuje.

Tako se je vršila in sklenila prva seja novega zasedanja. Razmere v zbornici so obupljive, prej ko ne bode zasedanju kmalu konec. Nemška obstrukcija, še bolj pa neodločnost grofa Badenija, goni avstrijski parlamentarizem na kant in v popolni propad.

Nujni predlogi.

Letošnje poletje so trpele razne avstrijske kronovine po toči, deževju in povodnji nenavadno veliko škodo na setvi, žetvi, na travnikih in seno-žetih, po gozdh in drugih prometnih napravah. Najhujše so zadele take vremenske uime in ne-zgode več okrajev na Češkem, na Spodnjem in Zgornjem Avstrijskem, na Solnogradskem, na Štajerskem, v Šleziji, na Moravskem, deloma tudi na Primorskem. Zastopniki teh dežel so torej že v prvi seji dne 23. septembra predsedništvu izročili 22, v drugi seji dne 24. sept. 40 in dne 25. sept. v tretji seji 3, tedaj vkup 65 nujnih predlogov, po katerih pozivljajo vlado, naj pride oškodovanim občanom in okrajem z izdatno podporo v pomoč. Vlada namerava po svojem predlogu z dne 25. sept. dovoliti 8 milijonov goldinarjev državne podpore. O vseh teh nujnih nasvetih se bode razgovarjalo in sklepalo v prihodnjih sejah.

Izmed drugih nujnih predlogov — jih je že prve tri seje nad 20 — omenjamo le važnejše. Dr. Rus in tovariši zahtevajo, da vlada prekliče tajni ukaz z dne 2. junija t. l. na deželne vlade gledé postopanja vladnih zastopnikov pri zborovanjih in shodih. — Schönerer in pristaši, dr. Franke in nemško-liberalni tovariši predlagajo, da ministertvo prekliče jezikovni naredbi za Češko in Moravsko. Vodje nemško-narodne in liberalne stranke ponavljajo zahtevo, naj se ministri grof Badeni, Gleispach, Bilinski, Glanz in Ledebur zatožijo zaradi jezikovnih naredb in zavoljo omenjenega tajnega ukaza. Socijalni demokratje predlagajo, naj se uvede splošna, jednaka in tajna volilna pravica in da se na podlagi enakopravnosti vseh narodov osnuje jezikovni zakon. Krščanski socijalisti (dr. Lueger in tovariši) so stavili dva predloga. Prvi meri na to, da naj se razveljavijo jezikovne naredbe, narodno in jezikovno vprašanje pa naj se reši po postavnem potu. Po drugem nasvetu se pozivlja ministertvo, naj izposluje pri presvitlem cesarju, da bode zakon o povišanih uradniških plačah stopil z novim letom v veljavo. — Zastopnik celovškega mesta posl. Dobernik je ponavljal predlog, naj bi se poslopja v Celovcu, ktera se morajo zaradi zdravstvenih ali prometnih ozirov podreti in vnovič zidati, za 18 let oprostita hišnega davka. Socijalni demokratje dr. Verkauf in pristaši zahtevajo, naj vlada prenosuje bratovske zakladnice rudarjev in fužinarjev. Ker letos skoro ne mine tedna, da ne bi se pripetila kakšna nesreča na železnicah, nasvetujejo isti socijalisti, naj se izvoli poseben odsek 36 članov, kateri naj po strokovnjakih in pričah proizvedejo, odkod da izvirajo take ne-zgode. V imenu desnice je načelnik poljskega kluba, vitez Jaworski, stavil nujni predlog, naj se izvoli odsek 36 članov, ki naj v 14 dneh nasvetuje, kako bi se primerno spremenil dosednji poslovni red.

Druga seja, ki je dne 24. sept. pričela ob 1/2 12. uri s krikom in nehala ob 1/2 6. uri z nemiro, je minila brez dela in vspeha. Nemško-nacionalec profesor dr. Pommer je povzročil takoj ob pričetku seje strašanski krik. Pritoževal se je, da je v zbornici 16 policajev, med katerimi jih 6 še hodi v redarsko šolo. Kakor besen razgraja, zakaj

predsednik tako malo mara za čast parlamenta in zakaj teh kot sluge preoblečenih policajev ne odstrani. Predsednik dr. Kathrein razgrajalca mirno zavrne, rekoč: Trije sluge so bili nekaj redarji, a nijeden sluga nema sedaj s policaji nič opraviti, ker so tudi oni trije že davno vpokojeni. O kakej policiji v zbornici torej ni govoriti. Desnica je predsedniku po tem pojasnilu živahno ploskala, levica pa burno ugovarjala.

Na vrsto je prišla potém razprava o zadevi posl. Tom. Szajer-ja. Ta je bil od sodišča v Rzewowu zaradi razžaljenja Njih Veličanstva obsojen na osem mesecev v ječo; prosil je za pomilostenje, zato se kazni ni takoj izvršila. Vladarju gre hvala, da je Szajerja pomilostil ter mu odpustil tudi vse pravne posledice obsodbe. Posl. dr. Wintovski, član poljske ljudske stranke, vpraša predsednika, zakaj je povabil v zbornico posl. Szajer-ja, ker je po njegovem mnenju zgubil mandat, dasiravno je pomilostjen. Istotako povdarja liberalce dr. Menger, da je presvitlem cesar Szajer-ju sicer odpustil le kazni zapora in vse tiste pravne vzroke, vsled katerih je zgubil mandat, nikakor pa ni dobil vnovič mandata, ki ga je zgubil že vsled obsodbe. Szajer more biti zopet voljen poslancem, imenovan pa ne more biti. Predsednik dr. Kathrein je pojasnil, da Szajerja ni povabil k prvi seji, pač pa je vprašal pravosodnega ministra za mnenje o tem prepirljivem slučaju. Ker je bila zbornica že v minulem zasedanju sklenila, da se Szajer ves čas zborovanja ne sme preganjati, odločilo se je predsedstvo, soglasno z ministrom pravosodja, naj se zakon milejše tolmači. Ugovarjal je zopet dr. Menger, češ, da v tej stvari nema odločevati predsedstvo, ampak samo zbornica. Ker je zadeva dvomljiva, naj se izroči legitimacijskemu odseku. Predsednik je dr. Mengerja poučil, da mora svoj predlog posebej staviti in je zaključil razgovor o tej stvari.

Zopet nagajajo!

Sedaj so se lotili liberalci zopet svojega priljubljenega posla: nagajanja in kljubovanja. Levčarju dr. Grossu ni bil po volji zapisnik o zadnji seji in je zahteval, da se popravi. Dr. Russ pa je silil predsednika na odgovor, zakaj se novo zasedanje ni otvorilo s prestolnim govorom ali s cesarskim sporočilom. O obojnem predlogu so morali poslanci glasovati po imenu, bila sta seveda z večino glasov oba odklonjena — a z glasovanjem po imenih se je vendar zopet potratilo premnogo dragega časa — in kaj več kljubovalci tudi niso hoteli doseči. Ob 1/2 2. uri je prišla zbornica do dnevnega reda ter volila zapisnikarje in reditelje. Po tej volitvi so zapisnikarji prebirali mnogoštevilne nujne predloge o podporah vsled vremenskih ne-zgod. Nato predsednik naznanja, da bode prihodnja seja dne 25. sept. ob 5. uri popoludne in se bode vršila volitev v delegacijo. Temu oznanilo so se uprli posl. Wolf, Daszynski, Prade, Pergelt in Pattai. V imenu svojih somišljenikov izjavljajo, da se mora volitev članov v delegacijo odložiti za toliko časa, da se obnovi pogodba z Ogersko ali da bode vsaj nekoliko pojasnjeno vprašanje o ogerski nagodbi. Med Wolfovem in Pradejevem govorom je nastal velik hrup in kmalu bi prišlo do rabuke med Čehi in nemškimi nacionalcji. Glasovalo se je po imenih, z 206 proti 107 glasovom sklene zbornica, da se v prihodnji seji (30. sept.) vrši najprvo volitev članov v delegacijo. Z večino so glasovali tudi Lahi in liberalni veliki posestniki.

Pred sklepom druge seje — ob 1/2 6. uri — je v zbornici, zlasti na levici naenkrat pravi dirindaj. Dva socijalna demokrata govorita, eden češko, drugi poljsko. Čeh Berner je namreč v češkem jeziku predlagal, naj bo v soboto predpoldnem tudi seja, Poljak Daszynski ga je v svojem materinem jeziku podpiral. Predsednik dr. Kathrein zahteva, naj govornika stavi predlog v nemškem jeziku, ker ju sicer ne razume. Nemci so seveda vsled te predsednikove izjave kar tulili od veselja in radosti! Nastala je taka zmešnjava, da je predsednik moral sejo zaključiti.

Izmed predlogov naj imenujemo še interpelacijo, ktero so posl. Žičkar in tovariši stavili na ministra deželne brambe. Glasi se tako-le:

Z ozirom na gmotno in нравno škodo, ktero proizročajo vojaške vaje, kakor tudi nastanjanja vojakov, vprašajo podpisani:

1. Ali so nj. ekscelencij znana sledeča dejstva: Pri vojaških vajah in nastanjanju vojakov se jemljejo posestnikom shranjena krma iz shramb kakor tudi razni poljski pridelki z njiv. Odškodnine za to so silno nizke. Vsled tega se je polastila prebivalstva, ktero je z državnimi bremenii preobloženo, srditost, ktero le tisti pozna, ki prebiva med ubogim, tako hudo obremenjenim ljudstvom.

2. Zraven tega je vojakom, ki gredo k vajam ali se vračajo od vaj zopet domov, nemogoče spolnovati krščanske dolžnosti. Pogostoma se zgodi, da se ob nedeljah in praznikih ob tisti uri, ko se shaja verno ljudstvo v cerkev k božji službi, vojniki od svojega prebivališča, kjer so se dan poprej naselili, na odhod pripravljajo in odhajajo. To se mora v mnogem oziru obžalovati. Prebivalci po hišah, v katerih so stanovali vojniki, se le z njimi pečajo in so kakor vojniki zadržani, svoje verske dolžnosti spolnovati.

3. Ravno to se zgodi, kadar vojniki od prenočišč med prvo božjo službo prihajajo na drugi kraj, ki jim je odločen za odpočitek, ravno ob uri, ko se vrši božja služba.

Podpisani torej vprašajo njega ekscelencijo gospoda c. kr. deželno-brambovskega ministra:

a) Ali hoče nj. ekscelencija potrebno ukreniti, da se davkoplačevalci pri teh vojaških vajah varujejo škode na njivah, vinogradih itd., oziroma da se tam, kjer se je poškodovanje izvršilo, izplača popolna odškodnina?

b) Kaj namerava nj. ekscelencija ukreniti, da se prebivalstvo vsled vojaških vaj ne bo zadrževalo v izvrševanju svojih verskih dolžnosti?

c) Je nj. ekscelencija pripravljena potrebno ukreniti, da c. kr. vojna dobi priložnost, tudi ob času vojaških vaj spolnovati verske dolžnosti?

Dvoboj Badeni-Wolf.

Saboto dne 25. septembra se med poslanci ni govorilo o drugem, nego o tem, da se je grof Badeni bojeval z državnim poslancem Karolom Wolfom. Novico — začetkoma skoraj neverjetno — je parlamentarni komisiji prvi naznanil poljski posl. grof Dzieduszycki, iz zbornice se je bliskoma raznesla po mestu in po brzojavah na vse kraje svetá. Kaj pa je vendar dalo povod takemu dogodku, ki je prav neprijetno vznemiril in pretresel vse kroge? Kakor „Mirovi“ bralci iz prejšnjih poročil vedó, je pristaš Schönererjeve stranke, posl. Wolf, najbrezobzirnejši zastopnik nemštva v državnem zboru. Kriči, tuli, skače po zbornici in kar je najgrše, pita ministre in večino neprenehoma z nedostojnimi psovkami. Odkar ga je češki poslanec Hořica spomladi pozval na dvoboj, varuje se sicer, da ne razžali Mladočehov, pa tem besneje napada vlado, zlasti njenega načelnika grofa Badenija. Že v prvi seji se je širila med poslanci vest, da se hoče Wolf nad ministarskim predsednikom maščevati s — klobuto. Do zaušnice sicer ni prišlo, a med tem, ko so poslanci po listnicah volili novega predsednika, se prerije Wolf do ministarskih sedežev in kriči proti grofu Badeniju: „Ti Poljak, odgovori nam, ali so res policaji v zbornici!“ Ko ne dobi odgovora, psuje ministarskega predsednika, da je prasec — goljuf: „Schuft — Schurke“. Grof Badeni na videz mirno poslušá nečuvvene psovke, kmalu odide iz zbornice in po dogovoru z vojaškimi dostojanstveniki pozove še isti dan Wolfa na dvoboj s samokresom (pištolami). Boj se je vršil v saboto ob 9. uri zjutraj v jahalnici vojaške kosarne v predmestju Rennweg na Dunaju. Dogovorjeni so bili najostrejši pogoji in določeno je bilo, da sme vsak bojevnik na 25 korakov daljave trikrat ustreliti. Pri prvem strelu je Wolf zadel grofa Badenija v desno roko, krogla je pod kožo prešla do komolca, kjer je obtičala. Vsled vroče rane Badeni omahne, dvoboj je bil končan: Badeni in Wolf si sežeta v — roke. General Uesküll in polkovnik Resch sta bila sekundanta (priče) ministarskemu predsedniku, na Wolfovi strani pa koroški poslanec 5. kurije dr. A. Lemisch (!) in solnograški zastopnik dr. Sylvester, ki sta se torej vsemu svetu odkrila kot najboljša prijatelja prusaške Schönererjeve stranke! Zdravniki so Badeniju rano zavezali in ga spravili domu, kjer so mu izrezali kroglo. Ker kosti niso oškodovane, počuti se dobro in bode kmalu okreval. Pravijo, da pride prihodnji četrtek (dne 7. oktobra) v zbornico.

Kaj pa sodimo o tej nesrečnej dogodbi? Obsojati jo moramo z vso odločnostjo po naukih in načelih sv. vere, pa tudi iz državnih in političnih ozirov. Sv. katoliška cerkev je vsigdar in vsem katoličanom brez izjeme z najhujšimi kazni prepovedala dvoboj, ker bojevalca premišljeno in vedoma izpostavljata svoje življenje v očitno smrtno nevarnost. Vsak katoličan, naj je visokega ali nizkega stanú, ki se podá v dvoboj, pa tudi vsakteri, ki v dvoboj svetuje, ali pri dvoboju pomaga ali navlašč gleda, kako se dvobojniki streljajo ali bijejo, je po svojem pregrešnem početju izobčen iz katoliške cerkve; dokler se ne spokori, ne sme sprejemati sv. zakramentov in če po dvoboju nespokorjen umrje, ne sme se mu dovoliti cerkven pogreb na blagoslovljenem pokopališču. Vse te kazni so ponovili v novjšem času papež Pij IX. in sedanji sv. oče Leon XIII. Grofa Badenija so vedno proslavljali kot zavednega katoličana; on je torej moral vedeti, kako strogo prepoveduje sv. cerkev dogovorjeni dvoboj in kako očitno pohujšanje daje vsem vernim katoličanom s tem, da je pozval svojega političnega nasprotnika na boj. Kakor sv. cerkev tako tudi država obsoja dvoboj ter določuje ojstro kazni vsem, ki se dvobojujejo in onim, ki so pri dvoboju kot priče prisotni. Ministerski predsednik je najvišji cesarjev uradnik, je prvi varuh državnih zakonov. Če se on kot čuvar zakonov sam ne ozira ne na božje, ne na državne postavbe, ali s tem slabim izgledom ne spodkopava temelj vsega državnega reda, ali ne daje javnega pohujšanja vsem zvestim državljanom? In kaj je dosegel grof Badeni po svojem obžalovanju vrednem koraku v političnem oziru? Mogoče, da se uresniči dovtip, ki kroži sedaj po Dunaju: „Ker je Badeni zadet v desnico, hoče vladati z levico, ker Wolf je zadel Badeniju desnico, Badeni pa obstrukcijo v srce.“ Gotovo pa je to, da od minule sobote sem dva večja kluba desnice kažeta še

veliko manj zaupanja do grofa Badenija, namreč katoliška ljudska stranka in naša krščansko-slovenska zveza. Ti dve stranki ne moreta, ako hočeta zvesti ostati svojim načelom, za nobeno ceno zaupati možu, ki se ne ravna po krščanskih načelih. Dunajski listi poročajo, da je ministerski predsednik že na dan nesrečnega dvoboja prosil sv. očeta za odvezo cerkvenih kazni. Nedeljo zjutraj se je spovedal ter vpričo svoje družine prejel sv. obhajilo. Pred dvobojem je presvitlemu cesarju izročil svojo ostavko, a cesar je ni sprejel in grofa Badenija milostno oprostil vseh kaznij, katerim je vsled dvoboja po sodnijskem pravu zapadel.

Volitev avstrijske delegacije.

V tretji seji, ktera se je vršila dné 25. septembra ob 5. uri popoldne, je bilo prilično mirno. Pričetkom seje je poskusil socijalni demokrat Dazinski napasti radovednost poslušalcev, ki se jih je vse trlo na galerijah. Vprašal je predsednika, zakaj mu je v prejšnji seji prestrigel besedo. Posl. dr. Danielow pa vpraša predsednika, zakaj ni Dazinskega pustil govoriti v poljskem jeziku? Predsednik dr. Kathrein odgovarja, da nobenemu poslancu noče kratiti pravice, ako se poslužujejo svojega materinskega jezika; sejo pa je moral zaključiti, ker vsled nemira in krika ni mogel nihče razumeti govornika. S tem je bila zadeva poravnana. Nato so volili poslanci vsake dežele svoje zastopnike v avstrijsko delegacijo. Volitev je trajala do 9. ure zvečer. Kaj pa je delegacija? Avstrijski in ogerski državni zbor izvoli vsako leto določeno število poslancev, kateri se vzajemno posvetujejo in sklepajo o vseh tistih stvaréh, ki skupno zadevajo avstrijsko in ogersko državo, n. pr. skupni stroški za vojaščino, skupne zunanje zadeve in denarne reči. Teh poslancev je 120 in sicer avstrijskih 60 in ogerskih 60. Državni zbor jih voli 40, gospodarska zbornica pa 20. Teh 40 državnih poslancev se voli po deželah in sicer tako, da imajo n. pr. vsi koroški državni poslanci (9) pravico, izvoliti v delegacijo enega zastopnika in enega namestnika. Vsem tem 60. poslancem skupaj pravimo avstrijska delegacija. Koroški nemški poslanci so volili za delegata posl. Doberniga, za namestnika posl. Černika. Zastopniki slovenskih manjšin na Štajerskem in Koroškem se volitve niso udeležili. Italijanska stranka na Goriškem in Primorskem ne pozna Slovencev, zato so izvoljeni za te pokrajine samo laški delegati. Slovence bo v delegaciji zastopal edini kranjski poslanec dr. Šušteršič. Sicer pa bo imela združena desnica skupnega avstrijskega parlamenta (gospodarska zbornica in državni zbor) v delegaciji odločilno besedo, ker šteje 36 članov, med tem bo imela levica in srednja stranka vsaka le po 12 poslancev. Delegaciji snideta se letos na Dunaju ob pričetku meseca novembra.

Dopisi prijateljev.

Iz Velikova. (Nemško-národní prijatelj ljudstva!) Naša mestna občina ima tik občinskega urada javno vago za vaganje sena, slame, živine in drugih reči, od ktere dobiva na leto sosebnost od vaganja živine prav lepe dohodke. Po ukazu c. kr. okrajnega glavarstva se ima živinski trg iz zdravniških ozirov prestaviti iz mesta zunaj na polje. Mestna zadruga kot lastnica tržne pravice je radi tega, kolikor je bilo v tako kratkem času mogoče, prostor za novi živinski trg na svojem vrtu za mestno kosarno že uredila in dné 6. vinotoka t. l. se ima že prvokrat trgovanje na tem novem prostoru vršiti. Zdaj je pa znani tukajšnji nemško-národní rogovilež Jož. Nagele p. d. Sternwirth hitro napravil celó blizu novega živinskega trga na svoje stroške novo vago, gotovo sebi v veliko korist, mestni občini pa v veliko škodo. Mestna občina je tako prisiljena, da se veliki škodi izogne ali Sternwirth-ovo vago kupiti, ali pa novo vago naravnost na novem živinskem trgu napraviti. To smo z ozirom na predstoječe občinske volitve za našo mestno občino javnosti izročili, da volilci izvolijo nesebične može v občinski odbor.

Iz Dobrlevasi. (Pogreb preč. g. prošta Jan. E. Mariniča.) Moža, ki je toliko se vojskoval z nasprotniki našimi in hrabro in slavno vse premagal, moža, ki je prepotoval toliko sveta, kakor malokteri slovenski duhovnik in moža značaja nevpogljivega — vzornega duhovnika in rodoljuba ni več med nami. Velik črn prapor plapola raz visokega stolpa proštinske cerkve v Dobrlevasi in naznanja okoličanom, vrlim Podjunčanom, da dobrega dušnega pastirja, dobrega svetovalca in pravega slovenskega prijatelja ni več med živimi. Dné 29. septembra t. l., ravno isti dan, ko se je blagi rajni kot prošť pred petimi leti preselil iz Lipe v Dobroves, smo ga izročili materi zemlji. Čelih 25 let bil je v Lipi za župnika in v zadnjem času svojega bivanja tu postal dekan Zgornje Rožne doline. Narodil se je v Podravljah — župnije Skočidol — dné 27. svečana l. 1832. Latinske šole je pohajal v Beljaku. Ko je zvršil svoje bogoslovne

študije, postal je kaplan in služil kot tak v raznih krajih. Povsod, koder je mladi gospod pastiroval, deloval je neustrašeno po starem našem geslu „vse za vero, dom, cesarja“. Preromal je jutrove dežele in bil v Jeruzalemu imenovan in potrjen za viteza božjega groba. Vdeležil se je slovanskega romanja do prestola sv. Petra v Rim, kakor tudi slovanskega romanja k Materi božji v Lurdes na južno-francoskem. Potoval je tudi v Prago z drugimi Slovenci in služil sveto mašo v cerkvi sv. Cirila in Metoda na Velehradu za teptani svoj slovenski rod. Pečal se je z raznimi znanostmi, bil dopisovatelj cerkvenega znanstvenega časnika „Quartalschrift“, ki izbaja v Lincu na Zgornjem Avstrijskem itd. Prebiral je rad tudi knjige o zvezdoslovju in je v Lipi kot župnik na župnišču imel veliko napravo (observatorij) za poučenje zvezdoslovja. Bil je v obče ljubeznjiv prijatelj vsem, ki so ga poznali in mož jeklen ter neizprosen, kakor slovenski pesnik pravi. Če je šlo za pravice národa, je vselej in povsod povzdignil svoj glas in rad žrtvoval v národne svrhe. Bal se ni nikogar in povedal vsakemu, bodisi da je bil visok ali nizek, svoje mnenje. Škoda nam Slovincem za možá, ki bi nam še lahko mnogo pomagal v borbi za naše svete pravice. — Spreveda, kterege je vodil preč. gosp. stolni korar dr. Jos. Somer, se je udeležilo 45 duhovnikov in na stotine vernega ljudstva slovanskega. Na grobu je govoril tudi preč. g. korar malo nagrobno blagemu pokojniku ter se zahvalil faranom in vrlim Podjunčanom v slovanskem in nemškem jeziku. „Nemški“ dobrloveški pevci so zapeli neko žalostinko nemško. Malo čudno se nam tudi zdi, da so rodoljubi-duhovniki slovanske dekanije dobrloveške razpošiljali le nemški mrtvaški list. To je prav značilno za naše sedanje razmere. Mislimo, da naš nepozabni Marinič tega ni zaslužil. Bodi mu lahka zemljica slovenska!

Iz Koprivne. (Oltarji popravljeni. — So-li svetniki pribiti?) Odkar smodobili novega duhovnika, se ves čas dela pri župnišču in cerkvi. Pri sv. Ani je popravljen oltar, pri sv. Jakobu pa križ pri cerkvi in trije oltarji. Pozlačeni svetniki in kapiteli pri stebrih so bili že zelo zaprašeni in začrneli, ker jih nihče ni snažil, zdaj se pa zlató na novo sveti. Dela podobar Štefan Jager, Štajerc. — Pri snemanju svetnikov se je provizor začudil, zakaj so tako močno pribiti. Ko so bili spet gori postavljeni, je dné 22. t. m. odmikal tabernakelj; nakrat góri nekaj zarožlja in provizorju po glavi poškrablja: svetnik se je na glavo postavil in si na tléh roke polomil. Škoda rok, a bile so le lesene, glava pa ne. Hvala Bogu, da čeravno rahla, je še vendar véasih trša od lesa. Kip z glavo ni zadel na sredo glave, ampak malo po strani. Deska na kateri je stal, je bila poknjena. Torej predno premikate in ko popravljate, vprašajte, ali so svetniki dobro pribiti!

Iz Šmarjete v Rožu. (Javen shod na Kočuhih.) V rožni dolini na Kočuhih, mali vasiči v šmarješki fari, je zborovalo dné 3. vinotoka katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Dasiravno nebo ni bilo nič kaj veselo, ker zbirali so se že celi dan oblaki, vendar se je v gostilni „pri Petriču“, ki je bila okrašena z zastavami, nabralo toliko kmetov — naštelí smo jih nad 200 — iz raznih krajev, da je bila prostorna dvorana popolnoma natlačena. Prišli so poslušat čvrsti naši može iz šmarješke, glinjske, borovske itd. fare, ki so pazljivo in z zanimanjem sledili posameznim govornikom. V imé kat.-političnega in gospodarskega društva pozdravi navzoče č. g. Jož. Rozman iz Celovca, ki pravi, da je priredilo politično društvo drage volje ta shod, ker je bilo povabljeno. Potém na kratko razloži namen kat.-političnega društva. Kot predsednik je bil odbran domači župnik, č. g. Šerčer. Živahno pozdravljen prevzame predsedstvo in prosi navzoče, naj se tekom zborovanja mirno in dostojno vedejo. Gosp. Mart. Štih v dobro razložljivem govoru pojasnjuje sedanje kmetске potrebe in pravi, da je vsak kmet, ki toži, da mu slabo gré, temu mnogokrat vzrok sam, ker pomaga voliti tistega, ki dela postavke, ki njemu škodujejo. Zaradi tega ni samo dovolj, da zna kmet umno gospodariti, temuč on mora tudi prej misliti, kajti volitev spada tudi h gospodarstvu. Nadalje govornik opiše nekatere sedanje postavke, ki kmetom škodujejo. Gozdna postava nikakor ni ugodna za kmeta. Tudi šolska postava ni današnjim časom primerno urejena, posebno kmetom. Sedaj otrok hodi v šolo celih 8 let, t. j. do 14. leta. Toda kmet pa tudi rabi posle, in otrok, ki do 14. leta še ni vajen dela, ga potém tudi ne bode kaj pridno opravljal. Čas obiskovanja šole naj se skrajša. Ampak jedno je, kar bode otroku bolj oči odprlo in da bode otrok več se naučil v 6. letih, kakor prej v 8., t. j. šolo je treba preustrojiti na podlagi materinega jezika. Otrok naj se najprej uči jezika, kterege ga je mati učila, popolno, in še le potém drug jezik. Da bode pa slovenski kmetovalec ti dve postavi mogel sebi v korist izpeljati, tedaj naj on pazi pri volitvah, koga

bo volil. Od volitve je večji del odvisno vse blagostanje kmetov. Pri zadnjih volitvah v občinsko komisijo se je zopet vršilo obilo nepravilnostij. Tako n. pr. celovško okrajno glavarstvo ni razposlalo volilcem prej glasovnice, kakor dan pred volitvijo, dasiravno so bile volitve že celi mesec razpisane. Kako se more tedaj davkoplačevalec v tako kratkem času poučiti in prepričati, kaj da je to: pridobnina, in koga bode volil v to komisijo. Posebno poudarja govornik, da je slovenskim kmetom treba več národnega ponosa. „Čuvajmo svoj materin slovenski jezik, ki je najlepši na celem svetu!“ tako je vzkliknil 90letni starček, čast. g. prošť tinjski, L. Serajnik, na vseslovenskem shodu. Nazadnje priporoča kmetom, naj se združujejo okrog našega središča — kat.-političnega in gospodarskega društva! — O sedanjem političnem položaju govori č. g. J. Rozman iz Celovca v jedno uro trajajočem govoru. Izreče najprej čast in hvalo volilcem, ki so vedno tako neustrašeno stali na naši slovenski strani, kajti kakor si bo kdo postljal, tako bo ležal, pravi star pregovor. Kmetiski stan vzdržuje vse druge stanove. Štirje stebri, ki so potrebni k vsakemu dobremu kmetijstvu, namreč: 1. da je kmet priden; 2. varčen; 3. da zná umno gospodariti in 4. da ima dobre postavke. Vsak posameznik stebri natanko razloži in posebej govori o postavah in onih, ki jih sklepajo. Državni zbor, ki bi imel biti mesto dobrih postav, je sedaj mesto razgrajanja, ker so nemški liberalci in nacionalci izumili novo sredstvo, t. j. obstrukcijo, da je nemogoče vsako vladanje. Zakaj je navstala taka zmešnjava v državnem zboru? Právijo, da zaradi jezikovnih naredb za Češko in Moravsko, kar pa ni pravi vzrok strašnemu tulenju in vpitju, ampak to, da se je osnovala v državnem zboru večina, ki hoče biti pravična in je slovanska. To jezi nemške liberalce ali kakor se že imenujejo, ker ne morejo več vladati. Vsi koroški poslanci — 9 po številu —, izvemši slovenskega državnega poslanca g. Lamberta Einspielerja, so pomagali Šöhnererju, ki je na čelu postavljen tej razgrajalni družbi. Omenja tudi najnovjše dogodke, ko je prišlo tako daleč, da se je neki prvi razgrajac, z imenom Wolf, dvobojeval z ministerskim predsednikom grofom Badenijem. Poslednji je bil ranjen na desno roko. Tako se je kršila cerkvena postava, po kateri je prepovedan pod izključenjem iz cerkve vsak dvoboj. Konečno priporoča kmetom, naj pridno beró dobre časnike ter knjige in naj dobro, t. j. po lastnem prepričanju, volijo, potém ne bodo prišli v zbor taki može, katerim je vse drugo mar, kakor pa blagor kmeta. Govorila sta še g. Fr. Colarič o pridobnini in č. g. župnik Ogris o važnosti raznih, posebno občinskih volitev. Kmet Bežan je predlagal sledečo, jednoglasno sprejeto resolucijo:

I. Pri javnem shodu katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem na Kočuhih zbrani rojaki in volilci popolnoma soglašujemo z jezikovno naredbo, izdano za Češko in Moravsko, ter nujno prosimo gospode slovanske državne poslance, da izposlušajo take naredbe tudi za slovenske pokrajine in da se sploh uresniči člen XIX. državnih osnovnih postav.

II. Popolno odobravamo ustanovitev in program slovanske krščanske národne zveze v državnem zboru ter prosimo slovenske poslance, da odločno povsod in vselej branijo koristi in blagor slovenskega ljudstva.

III. Odločno obsojamo dvoboj in pohujšanje, ki se je dalo po zadnjem dvoboju ministerskega predsednika krščanskemu ljudstvu.

IV. Obsojamo nadalje nemško obstrukcijo v državnem zboru, po kateri se zabrani vsako delovanje v prid delavskega, zlasti pa kmetškega ljudstva.

V. Pozdravljamo vladno predlogo v kmetških zadrgah ter prosimo slovenske poslance, naj delajo z vso močjo na to, da se ta postava kmalu uresniči.

Gospod Colarič iz Borovelj govori pri točki „Razni nasveti“ o pridobninski komisiji. Priporoča šolo v materinem jeziku in pravi, naj kmetje že pri občinskih volitvah pazijo, koga bodo volili, kajti od teh so navadno odvisne tudi deželno- in državnozbornske volitve. — Č. g. župnik Ogris iz Kaplje na Dravi razlaga obširno pomen občinskih volitev. Kmetje naj izvolijo može, ki bodo povsod in vselej branili njih težnje ter se potegovali za nje. — Č. g. Jož. Rozman omenja zadnji „Bauerntag“ v Št. Jakobu. Značilno je, ko piše „Bauernzeitung“, da je prišlo udeležencev 1200, „Freie Stimmen“ vedó povedati o 400, toda gola istina je, da je poslušalo „krščanskega“ (!) barona Rokitanskega le kakih 40 do 50 kmetov, vsi drugi pa so se zunaj na prostem zabavali po svoje, ne zmené se za Rokitanskega. — Predsednik zaključí nato s primernim ogovorom na presvitlega cesarja, čegar god smo obhajali ravno drugi dan, s trikratnim „Živio!“ na kar so nekateri šmarješki pevci zapeli cesarsko pesem, katero so vsi navzoči stojé poslušali. — Tako se je vršil ta shod dostojno in lepo, kakor vsi prejšnji in mi bi le želeli, da bi obrodil tudi obilo sadú, posebno ob prihodnjih občinskih volitvah. Bog daj srečo!

Iz Kotmarevesi. (Petindvajsetletnica.) Na angeljsko nedeljo je minulo 25 let, odkar so prečast. g. dekan Janez Müller kot dušni pastir prišli k nam v Kotmaroves. Povodom tega pri-

redil jim je občinski odbor in farani na zgoraj imenovani večer lepo bakljado, naši domači pevci pa so zapeli pri svitu bengaličnega ognja in pokanju možnarjev nekaj ubranih pesmi. Vsi pa kličejo preč. g. dekanu: Na mnogaja leta.

Iz Žihpolj. („Südmark.“) Kakor je že poročal „Mir“, napravilo je društvo „Südmark“ dne 8. septembra t. l. veselico na Kanonhofu v Kotmirski občini. Bil je velik dirindaj pri naših nemškutarjih, da bi se po obilni udeležbi skazali vredni prejeti podpore od „Südmarke“ pri zadnjih državnozbornih volitvah ter se priporočili društvu še zanaprje, da si ohranijo svoj nemški jezik in svoje urtevtensko pokoljenje med nami Slovenci, in da jih kar žive ne pohrustajo ti preklemani „Metodiji“. Samo ob sebi se razume, da so bili pri tej komediji „Südmarke“ navzoči tudi gg. učitelji. Pa kmalu bi bilo po naših ubogih Nemcih, in vse bi bila lahko podavila tista slavna vetrinjska davica, če bi se ne bila tako kmalu ustavila ali se jih nalašč zbala, ker Nemškutarjev naš g. okraj. glavar Mac Nevin ne varuje tako po očetovski vseh nezdod, kakor nas Slovence, da bi se zavoljo davice ne smeli kje shajati. Samo tri žandarje jim je menda poslal g. okrajni glavar, kateri so jih varovali te šmentane davice, ali pa hudobnih Slovencev. Pa naši Slovenci „Südmark“ niso šli na limanice; izlet se je jako slabo obnesel in bil pičlo obiskan. To je resnica, ktere ne pre naredi nobeno zlagano poročilo nasprotnih listov. Krémar Kanonenhofer je moral odstraniti razobešane nemške zastave (frankfurtarice), bili so vsi govori prepovedani, pokazalo se je, da „Südmark“ v slovenski občini nima nič kaj iskati.

Iz Št. Jakoba v Rožu. (Naša slovenska posojilnica.) Na kvaterno nedeljo dne 19. sept. smo imeli 25. letni občni zbor naše posojilnice. Vkljub zelo neugodnemu vremenu je nas prišla velika množica k temu imenitnemu zborovanju. Po popoldanju božji službi se začne seja pod načelnikom g. J. Šuster-jem, kateri predsejude posojilnici nepretrgoma od njenega začetka do sedaj. Najprej izjavi, da je po pravilih določeno število navzočih. Potem dá besedo gosp. Aplenu, prečastitemu našemu župniku in dolgoletnemu tajniku našega denarnega zavoda, naj poroča o delovanju posojilnice v ravno preteklem 25. upravnem letu, ki se konča z mesecem septembrom. Pridržali smo tak čas upravnemu letu zato, ker se je njeno delovanje meseca oktobra začelo in ker se je nam zdel mesec september najbolj pripraven za mnoge pisarije pri sklepanju računov. Iz poročila za 25. upravno leto povzamem samo sledeče: Udov je štela nekaj čez 1520. Njih deleži so ali po dva, po pet, po trideset, po sto ali po dvesto goldinarjev. Po pravilih ni treba, da se obljubljeni delež, vložina imenovan, naenkrat vplača; prepušča se to ugodnosti deležnika, da zadosti svoji obljubi v določeni dobi. Ravno preteklega upravnega leta se je uplačalo za 5697 gld. 38 kr. vložin ali deležev in na obresti vložilo 28.125 gld. 75 kr.; pristopnin in raznih dohodkov je bilo 86 gld. 40 kr., toraj vkup novega denarja na razpolaganje 33.909 gld. 53 kr. Denarja, posojenega na dolžna pisma, se je vrnilo 5051 gld. 32 kr., posojenega na menjice 120.240 gld. 60 kr., obresti se je vplačalo 9711 gld. 33 kr., naloženega denarja vzdignilo 16.800 gld. in prej denarja o začetku leta 1225 gld. 52 kr.: vkup torej 186.938 gld. 30 kr. prijemkov, za 3762 gld. 83 kr. več kakor lanskega leta. Stroške navedem samo poglavitne; ki so posojila na menjice 124.598 gld., na dolžna pisma 6845 gld., na obresti vložnega denarja izplačalo 28.753 gld. 13 kr., obresti izplačane 6537 gld. 29 kr., dohodninski davek, pristojbina in koleki 711 gld. 69 kr., občinski davek in za uravanje Drave 125 gld. 48 kr.; odškodnina odbornikom za seje, pota, pisarije, potem za pregledovanje računov, tiskovine, poštnine, stanovnina in tožbe 1042 gld. 94 kr.: vkup vsi stroški 184.719 gld. 61 kr. K temu še 2218 gld. 69 kr. gotovega denarja koncem leta. Prijemki vkup z vsemi stroški (denarni promet) štejejo torej 372.876 gld. 60 kr. Čistega dobička je bilo 183 gld. 50 kr.; matica ali rezervni fond za izgube je narastel na 11.300 gld. Ta fond je čista lastnina našega denarnega zavoda, ki ima tudi svojo nekaj sto goldinarjev vredno železno kaso in potrebno hišno opravilo in posodo. Bilanca ali sedanje posojilnično stanje je pa sledeča: posojenega na menjice je 123.134 gld. 40 kr., na dolžna pisma v gruntnih knjigah zapisana 77.170 gld. 58 kr., naloženo pri drugih zavodih 11.300 gld., in denarja koncem leta 2218 gld. 69 kr.; vkup toraj 213.823 gld. 67 kr. Udi imajo v posojilnici deležev ali vložin z obrestmi ali dividendendo vred 89.143 gld. 54 kr. in nadvložin ali naloženega denarja 112.452 gld. 90 kr. tudi z obrestmi vred. — Občni zbor potrди lanskí računski sklep in izvoli troje mož iz svoje srede, da pregledajo letošnje račune. Bili so voljeni: častiti gosp. župnik v Podgorjah Drunecky, gosp. Simon Janežič v Celovcu in gosp. Peter Weiss, posestnik in trgovec v Dvoru. Dalje sklene, da se jemljejo od dolga na menjice

obresti po 5 gld. 50 kr. od sto; na dolžna pisma po 4 gld. 50 kr. od sto; da se plača za vložine dividenda po 4 gld. 50 kr. od sto in za nadvložine po 3 gld. 80 kr. od sto, še zmirom 20 kr. več, kakor izplačuje bogata hranilnica v Celovcu. Prošnja za odpis 247 gld. jednega uda, ki je dober stal za nekega ponesrečenca se usliši v toliko, da se mu odpiše 100 gld., ostalo pa mora plačati. Prošnja nemškega „feuerwehra“ v Rožeku za podporo se ne usliši. Konečno se privoli primerna svôta za dobrodelne namene, in sicer: za zidanje podružnične cerkve v Št. Petru, za občinske siromake, za uboge šolarje, za požarno brambo v Št. Jakobu in za slovensko šolo v Velikovcu. — Nato se oglasi naš rojak dr. Janežič iz Celovca in spregovori blizu sledeče besede: Predragi moji rojaki, slovenski možje in žene! Že pri vstopu v dom, kjer smo se v tako lepem številu zbrali, ste zvedeli, kaj se tukaj godi. Gospodar in načelnik naše posojilnice je dal prekrasno okinčati vrata s cvetjem in zelenjem ter tablico z napisom: „Petindvajsetletnica“. Minulo je toraj 25 let, več kakor pol človeškega življenja, kar obstoji Št. Jakobska slovenska posojilnica in blagotvorno deluje nam vsem v prid in korist: srečnim in varčnim, da imate doma pri roci priložnost, varno dajati prihranjen krajcar na dobre obresti in tudi vam, ki niste bili tako srečni in prišli po nepričakovani zadregi v stisko, da ste morali denar na posodo jemati. Brez dolgih zamudnih potov in velikih stroškov ste našli dobro pomoč pri svojih lastnih ljudeh, ki so vas razumeli in vaše skrbi in potrebe dobro poznali. Tu vidite, kaj zamorejo zjedinjene moči, prijateljska tovaršija, sosesa ljubezen in prizanesljivost. Vsi vkup smo pomagali, da je navstala naša denarna zadruga, da je rastla, cvetela in se širila v tako velikanskih razmerah, da mi, ki smo stali pri njenem porodu, še sanjali nismo o takej veličini. Bilo je leta 1872., ko smo jaz, moja brata Simon in Jožef, ktere ga poslednjega je božja previdnost že k sebi poklicala, nagovorili nekatere prijatelje, znance in sosedo, da stopijo v tovaršijo, da napravimo denarno zadrugo, da iztrgamo premile naše rojake iz rok tujega nemškega kapitala in jih obvarujemo visokih obresti ter oderuhov. Mislili smo, da božja previdnost le tistim pomaga, ki si sami pomagati prizadevajo. Srcé mi od radosti kipi, videč kakó se je posrečilo to naše podvzetje, kako radovoljno ste se prijeli te naše misli. Spisali smo pravila po izgledu tedaj že obstoječe slovenske posojilnice v Ljutomeru na Štajerskem in po vzorcih čeških založen ali posojilnic, ki so se v tistem času po vsih krajih na Češkem in Moravskem že razcvetale. Na Koroškem tedaj ni bilo podobnih naprav na deželi, ne pri nas in tudi ne pri Nemcih. Naša posojilnica je torej prva kmetijska posojilnica na celem Koroškem. Spominjam se še prav živo, ko smo se zbrali imenovanega leta pri nepozabljivemu gosp. Treiberju, župniku našem, v nekdanjej šolskej izbi, posvetovali o predloženih pravilih in jih popravljali našim krajevnim razmeram primerno. Bili smo malo v skrbéh in bojazljivi; pa misel, pomagati v denarnih stiskah našim premilim Slovincem v Rožu, nas je navduševala in spodbujala. Če se je tako sijajno posrečilo na Češkem, pojde tudi pri nas z božjo pomočjo, smo si djali. Rajni Treiber je podpisal prošnjo za potrdilo predloženih pravil na deželno vlado in brat Simon jo je v Celovcu oddal. Dotični uradnik, Nemeč, se je nekaj branil, prevzeti slovensko prošnjo in pravila. Pa šlo je. Z odlokom deželne vlade od dne 5. oktobra 1872 so bila predložena pravila potrjena, vse v čisti slovenščini, kakor to najdete na koncu v svojih knjižicah. Že 10. oktobra se je posojilnica osnovala in volili smo prvi odbor. Vsak začetek je težaven; pa voljeni naši možje so srečno premagali vse mnogoštevilne ovire. Naj bodo njih imena z večno zahvalo omenjena: Josef Šuster, načelnik; Matevž Hribernik, njegov namestnik; Jožef Janežič, pregledovalec in blagajnik; potem Gregor Janežič, Franc Šuster, Vampretec v Veliki vesi, Fugger in Rodar na Breznici, Žofran v Št. Petru, Torkar in Kopus v Podgradu. Za pisarja in blagajnika pa smo si izbrali gosp. Knafliča, tedaj kaplana v Št. Jakobu. Žalibog, večina teh vrlih mož že počiva v hladnem grobu, pa njih dobra dela so med nami ostala in bodo med nami živela do najpозnejših časov. Bog jim dodeli večni mir in pokoj, večni luč naj jim sveti! Vam pa, ki ste še med nami in vam, ki ste nepozabljive rajnike nadomestili in neutrudljivo delate v prid naše posojilnice, izrekamo s tim najprisernejšo zahvalo in prosimo božjo previdnost, da bi jej bili še mnoga leta ohranjeni.

Že prvo leto njenega obstanka je pristopilo 147 udov, ki so vplačali za 23.936 gld. 83 kr. vložin ali deležev. Celó rajni škof dr. Wiery so naše podvzetje visoko cenili in nam posodili varno železno kaso, dokler sami nismo zamogli kupiti pripravne kase. In tako je šlo naprej od leta do leta. Povedati vam še moram, zakaj smo izbrali za pravilni jezik naše posojilnice

domačo, slovensko besedo, posebno ker vidite v drugih krajih po slovenskem Koroškem, da napravljajo nemške Feuerwehre, nemške Gesangsvereine itd. Moj odgovor je ta-le: Nas je Bog Slovence vstvaril, hočemo torej Slovenci ostati, ker je to volja božje previdnosti; naša posojilnica je osnovana za slovenske kraje, torej za Slovence; hoče pomagati Slovincem in s tem pokazati, da ne zaničuje materine besede, ampak jo spoštuje in hoče dokazati, da se dajo celó najtežja opravila opravljati tudi v slovenski, naši materni besedi. Zato smo postavili poseben 39. paragraf v pravila naše posojilnice glasé: „Opravljeni jezik je slovenski, ustmeno in pismeno se mora vse vršiti v slovenskem jeziku, tudi vsi izkazi in dopisi na cesarske in privatne oblasti sestavljati v slovenščini.“ Če mi sami ne spoštujemo materne besede, kateri pošten in značajan človek nas pa bode spoštoval?

Vsaka nova reč naleti na nasprotnika, da bi še tako dobra bila. Tudi proti posojilnici so bili vsi nemškutarji, posili-Nemci, večina uradnikov in učiteljev po koncu; posebno slovensko uradovanje jim je bilo pravi trn v peti. Rogali, posmehovali so se nam in trosili različne kvante med ljudi, da bi nam zaup ali kredit podrli in nas zadušili. Bil sem enkrat prisiljen takemu nasprotniku list pisati in mu s tožbo zagroziti, če bode še nadalje trosil med ljudi neugodne reči o posojilnici. Slavno smo premagali vse te napade in ovire od strani naših nasprotnikov; le nemškutarji in posili-Nemci rijejo na tihem še proti nam, vendar se ne sramujejo pri binđišarjih denarne pomoči iskati. Ker smo pravični, se jim pomoč tudi dodeli, kedar je mogoče, k temu jih pa ne silimo, da bi pri naši strani stali, kakor to delajo oni sami, z možmi, ki so od njih odvisni; ti jih komandirajo proti nam.

Nekteri nasprotniki naše posojilnice so nam v začetku zopet očitali, da bode ljudem več škodovala nego koristila, ker bodo še bolj dolgé delali, zakaj ugodna priložnost jih bode zapeljala. Takih misli je bil med drugimi tudi predhodnik priljubljenega župnika Aplena, častiti gosp. Barborič. Prepričan sem po 25-letnih skušnjah polnoma, da se kaj takega ne godi, da noben od nas ne dela dolgov po nepotrebnem. Da je naša denarna naprava ljudem koristna, smemo sklepati med drugim tudi iz tega, da napravljajo po vseh krajih naše domovine jednake denarne zavode po Slovenskem in na Nemcih, da štejemo mi Slovenci že 19 takih za kmete pomočnih naprav samo na Koroškem.

Pa brez borbe ni življenja; kdor se ne bori tudi nikdar zmagal ne bode. Boriti se je morala tudi naša posojilnica in še sedaj ima tu ali tam svojih nasprotnikov, ki na tihem proti njej rujejo posebno zato, ker je národna, slovenska, ker je v prid in korist vrlim slovenskim rojakom, ker jo vodijo verni sinovi slovenskih mater in predraga naša duhovščina. Premagali smo doslé vse ovire in zadržke, srečno odbili vse napade naših nasprotnikov; posojilnica se razvija, širi in razcveta našim ljudem na korist v takih razmerah, da je občudovanja vredna in se smemo ž njo po celem Koroškem ponašati. Da smo pa vse to dosegli, gre pa hvala celemu odboru, rajnim in sedanjim odbornikom, posebno našej prečastiti duhovščini, ki je od začetka do sedaj opravljala vestno in natančno z največjo požrtvovalnostjo vse neštevilne pisarije, ki so tesno zvezane z denarnim prometom. Največja hvala pa tudi pripada tistim, ki so v svojih zadregah morali iz posojilnice na posodo jemati.

Sedaj še pogledjmo, predragi moji rojaki in rojakinje, kako je posojilnica od začetka 10. oktobra 1872 do danes z našim njej zaupanim denarjem ravnala. Seštel sem po računskih sklepih vse prejemke ali dohodke in stroške te dolge dóbe. Po teh letnih računih smo vložili v 25. letih tri milijone 636.830 gld. 30 kr. denarja v posojilnico. Predragi slovenski možje in žene, to je tako ogromno število za naš revni kraj, da moremo le strmeti in molcé hvaliti Božjo previdnost, ki nam je naklonila tak neizmeren blagoslov. Pa denar, ki v kasi leži je mrtev in ne nosi sadú, kako truditi se je moral torej odbor naše slavne posojilnice, da je toliko denarja zopet varno med ljudi spravil. Ker so bili stroški sploh ravno tako veliki, sem seštel vkup dohodke in stroške. Tu se je pokazalo, da je naša posojilnica v 25-tih letih sedem milijonov 373.660 gld. skupnega denarja premetala. Pregledujoč dohodke bolj na drobno najdemo, da so njeni udi v omenjeni dóbi vplačali deležev ali vložin za 228.885 gld. 59 kr. in na obresti vložili 504.877 gld. Oboje vkup 733.763 gld. smo torej mi v tem času prav za prav prihranili. Posojilnica pa si je privarčevala 11.300 gld. matice ali fonda za slučajne zgube in nesreče. Njena last je še: več sto goldinarjev vredna železna kasa, potrebna hišna opravila in posoda. Imenovana matica se

je nabrala iz pristopnine, ki je mora vsaki ud plačati, kdor na novo pristopi, potem pa iz čistega dobička. Posojilnica šteje sedaj 1520 udov, kdor hoče od nje posojila, mora popred kot ud pristopiti. Ves čas njenega obstanka je plačala tudi nad dvajset tisoč državnega, deželnega in občinskega davka in razdelila več sto goldinarjev v blagodelne namene, kakor za zidanje podružnične cerkve v Št. Petru, za siromake, za uboge šolarje, za požarno brambo v Št. Jakobu, za slovensko šolo v Velikovem itd., nekaj malega pa je prišlo v zgubo pri dolžnikih in možéh, ki so za dolžnike dobri stali.

Iz navedenega sprevidi lahko vsak, na kako trdnih nogah stoji Št. Jakobska slovenska posojilnica, prva kmetijska posojilnica na celem Koroškem sploh, kako je delala in ravnala, da je tako sijajnih vspehov dosegla. Na čelu so jej stali od poroda do sedaj sami kmetovalci in častita duhovščina; zato ginjenega serca zakličemo: živela in razcvetela naša Št. Jakobska posojilnica, živijo njen slavni odbor in živela naša prečastita duhovščina. Posojevalci smemo zaupati celo svoje premoženje, oklenimo se je vsi brez izjeme, potegujemo se za njo najbolj ko mogoče, gospodarimo skrbno in varčno, vlagajmo v posojilnico vsaki težko prislužen in pribranjen krajcar, zapisujemo vse svoje otroke v njo kot ude, da bodo odrasli kaj v rokah imeli, nagovarjajmo in spodbadajmo k pristopu tudi vse svoje posle, dekline in hlapce, posestne in neposestne ljudi, da na stare dni stradali ne bodo. To vam, mili rojaki in rojakinje priporočam in želim vaš rojak in hvaležni sin slovenskih starišev.

Po teh besedah se pristrčno in ganljivo zahvali odbornik France Šuster guverniku in celi Janežičevi rodovini, in načelnik zaključí 25. letno zborovanje. Konečno so začeli izplačevati obresti za vložine in nadvložine.

Po končanem delu smo se prav dobro imeli pri dobri bogati gostiji, ktero je nam dal pripraviti hišni gospodar in načelnik posojilnice. Povabljeni so bili odborniki in mnogo odličnih udov od blizu in iz daljave, žalibog da vsled neugodnega vremena niso mogli vsi povabljeni priti. Med prijateljskim razgovorom in pevanjem, pri katerem ste dve osebi na citrah igrale, so letele ure, da smo skoraj pozabili na odhod in se prav pozno razšli.

Iz Dholice. (Letina. — Procesija.) S poljskimi pridelki smo letos v našem kraju prav zadovoljni. Žito prav dobro izdaja, krme je veliko, pa tudi turšica in hajda obetata dober znesek. Ker je Bog tako dobro z nami ravnal, smo napravili na dan sv. Mihela zahvalno procesijo k podružnici osojske župnije, v Turje, da smo se Bogu zahvalili za vse sprejete dobrote in posebno za dobro leto. Vreme je bilo krasno in udeležba ogromna, akoravno smo hodili tri ure daleč. Ganljivo je bilo videti, ker so bili naši vrli možje in naši pošteni slovenski fantje v takem obilnem številu pričujoči. Se pač še vidi, da je naše slovensko ljudstvo še verno in pobožno, le žalibog v nekaterih krajih od nevernega liberalizma pokvarjeno in zapeljano v svojo časno in večno nesrečo. Po dokončani božji službi smo občudovali krasen razgled v rožno in glinsko dolino in pogledali lepe konje, ktere v Turrijah redijo.

Iz Marije na Zili. (O zadnjem našem shodu.) Političen shod, kterege je priredilo naše „katoliško-politično društvo za Slovence na Koroškem“, se je prav dobro obnesel in napravil na naš kraj ugoden utis. Naši kmetje so videli in slišali na lastna ušesa, kaj so nasprotniki naši, kaj so socialisti in nemški nacionalci in kako zapeljani in zaslepljeni so vsi tisti naši sosedi, ki verujejo v nauke socialnih demokratov in nemških nacionalcev beljaških. Dvojno je, kar našim poštnim kmetom-rodoljubom ni dopadlo. Enkrat to, da so prišli kakor pravi rogovileži med nas kmete, med Slovence, ki smo se mirno zbrali na Zili, da bi poslušali deželnega poslanca Grafenauerja in državnega poslanca dr. Žitnika ter so nas hoteli pregnati. To je grdo. Ali mi hodimo kedaj med nemške Beljačane in druge Nemce, če imajo kje kak shod, hujskat, kričat in zgago delat? Ne! Ali jih mi ponižni in mirni Slovenci ne pustimo pri pokoju, če že tudi k nam v slovenske kraje pridejo in pri nas svoje nemške shode napravljajo? Dà, gotovo! Liberalcu, Nemcu je vse dovoljeno, on sme vse storiti, kar hoče; le ti, dragi slovenski oratar in slovenski delavec, se ne smeš ganiti, ti moraš molčati, ti še na svojih lastnih tleh ne smeš poslušati svojih ljudij! Drugo, kar se našim ljudem ni dopalo, pa je, da so nasprotniki bežali pred „križem“. Naj bi dosegli socialni demokrati in beljaški turnerčki še tako velike uspehe s svojim divjim kričanjem in ropotanjem in svojimi „govori“ na našem shodu, zgubili so vso veljavo in ves ugled pri naših resno mislečih ljudéh s tem, da, ko smo mi začeli moliti, so vsi nasprotniki leteli pri durih ven, po stopnicah dol in v Beljak!

Zdaj pa vidite, kako stvari stojé. Ziljani in okoličani posnemajte iz tega nauk za-se. Pomislite, s katerimi hočete v prihodnje hoditi, ali z nami mirnimi katoličani in Slovenci, ali s tistimi, ki so prišli razgrajati in so bežali pred križem in molitvijo! Upamo, da vam ni težko uganiti, kam se naj nagnete. Mislimo, tje, kjer še v Boga verujejo ter njega molijo. Na nas vse je napravil shod izvrsten vtis in ne bodemo nikdar zabili 19. dne septembra 1897. Bog živi vse zavedne, poštene Ziljane in okoličane. Hvala in slava gg. guvernikom, zlasti g. drž. poslancu dr. Žitniku in g. dež. poslancu Grafenauerju. Slava vrlim slavčekom od blaškega jezera. Hvala gospej Tengg, ki nam je prepustila prostore svoje in nam dobro postregla. Bog in narod!

Iz Borl ob Zili. (Naše orgle.) Pred kratkem je naš rojak gosp. Grafenauer naše orgle deloma popravil in deloma, kakor meh itd., nove naredil. Zdaj se pa neki, nam sicer dobro znani liberalci oglašuje že večkrat po liberalnih, nemških časopisih in pravi: Orgle so predrage in k temu še slabo napravljene, kajti sicer ne bi delale že v tako kratkem času — „obstrukcije“. Kar se tiče cene, se nam zdi, da tukajšnji liberalni občinski zastop, ki je oskrbel popravilo orgel v imenu fare, dela gotovo ne bi bil oddal gospodu Grafenauerju, ako bi kdo drugi orgle bolj po ceni popravil. Dalje je gospod Grafenauer, ko je določeno in izgovorjeno delo prav za prav že bilo gotovo, na željo nekaterih faranov orgle še enkrat prenaredil in to samo za hrano, akoravno je pri tem delu več tednov porabil. Kar se pa tiče „obstrukcije“, ktero so zasledili pri orglah, je sicer res, da je na par krajih pri mehu lim izpustil, to pa le zavoljo tega, ker zidú poleg orgel vkljubu opominjevanju dolgo niso popravili in je zavoljo tega nekaj časa na meh deževalo in na ta način povzročilo prej omenjeno škodo pri orglah. Za to pa gospod orglarski mojster gotovo nič ne more, in gotovo ni zavoljo tega lim slabo napravil, da bi mogel orgle, ker eno leto za nje jamči, zopet in sicer zastop popravljati. Sicer so pa orgle dobro napravljene ter lepo in krepko donijo, in naša želja bi le bila, da bi bilo tudi petje tako lepo ubrano. To z ozirom na kritiko liberalnega dopisnika; zdi se nam pa, da oni liberalni poročevalci sploh ni poklican zato, da sodi o naših orglah. Za to ima ravno tako malo pravice, kakor je je imel takrat, ko je novemu g. župniku, še predno ga je poznal, po nevernih in protestantskih časopisih dajal nauke, kako mora tukaj kot župnik delati in se ravnati, da ne bo napravil „nemira“ in da ne bo škodoval „veri in pravosti“ tukajšnjih — liberalcev!

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. V avstrijsko delegacijo je izvoljenih od gosposke in poslanske zbornice 60 udov. Od teh pripada 36 k desnici, 24 pa k srednji stranki ali levi. Delegaciji, avstrijska in ogerska, se snideta koncem oktobra na Dunaju. — Shod čeških zaupnih mož je bil dné 30. sept. v Pragi, ni bil sicer mnogoštevilen, a bil je važen. Izreklo se je poslancem popolno zaupanje. Ker so Čehi nastopili pota realne politike, nehal je s tem dnevom razloček med Staro- in Mlado-Čehi. To pa Nemce še huje boli in ne vedo, kako bi zopet napravili med Čehi zgago. — V Moravski Ostravi se je zvršil dné 26. septembra lep shod, kterege se je udeležilo 600 Poljakov in Čehov. Namen shoda je bil, da sta se sporazumela oba slovanska národa v Šleziji, namreč češki in poljski národ, ki sta se dolgo časa Nemcem na veselje med seboj ruvala. Shod je z veseljem pozdravil državnozbornsko večino in soglasno izjavil, da se strinja z njenim programom. — V Sjenici, okraj Pisarovina na Hrvaškem, raznesli so vest, da razobesijo po cerkvah mažarske zastave in da se mora vas národ pomazariiti. Ko so prišli v vas triji uradniki z namenom, uravnati neke posestne zadeve, se je zbralo do 4000 kmetov, padlo po uradnikih ter jih potolklo. Kmalu je bilo na mestu orožništvo in vojaštvo. Vsled tega je vlada izdala naredbo, s katero se vpelje „nagli sod“, t. j. v to svrhu sestavljeno sodišče sme v 24 urah izreči smrtno obsodbo nad vsakim, kogar zasačijo ali morda le sumijo, da se je udeležil ali se udeležuje javnega nemira. Koliko krivic se bode pač temu potom zgodilo! Toda vse to se bode enkrat maščevalo.

Druge države. Sv. oče spisujejo zdaj novo encikliko ali okrožno pismo o najsvetejšem oltarskem zakramentu. Pravijo da bo to njihova posledna okrožnica. Daj Bog, da še ne! — Katolikom se je izpolnila zopet jedna iskrena želja. Car Nikolaj je namreč zaukazal, da se več ne sme siliti katoliških šolarjev k obisku pravoslavne službe božje. Tudi molitev v šoli se mora opraviti po obredu vseh veroizpovedanj. Drobtinica, ki pa je razveselila ruske katolike. — Nek ruski milijonar v Petrogradu namerava v kratkem pričeti s potovalnimi šolami, da se bo zamoglo ljudstvo tudi v krajih, kjer ni do sedaj nikakoršnih

šol, nekoliko izobraziti. Vsaka teh šol sestala bo iz štirih vagonov, ktere bo možno prevažati s kraja v kraj, in sicer bo v prvem vozu stanovanje, v drugem učilnica, v tretjem bolnica, v četrtem pa knjižnica. Ker bodo učitelji jako dobro plačani, upati je, da se to človekoljubno podjetje posreči.

Novičar.

Na Koroškem. (Imenovanja pri sodiščih.) Z novim letom stopi v veljavo novi civilnopravdni red. Za to je bilo zadnje dni prestavljenih in nastavljenih mnogo uradnikov pri sodiščih. Pri teh imenovanjih je zopet pokazal minister Gleispach svojo ljubezen do Slovencev s tem, da so se v pre mnogih slovenskih krajih, zlasti na Koroškem, nastavljali uradniki, slovenščine popolnoma nezmožni. Pri celovškem deželnem sodišču so prestavili slovenščine zmožne uradnike k drugim sodiščem, a novih slovenskih niso nastavili in radovedni smo, kaj hočejo pri tem sodišču sedaj početi s slovenskimi strankami. Nič boljše se ni zgodilo pri okrajnih sodiščih. Tako da imenovanja sama najbolj dokazujejo, kako resnično je govoril posl. Grafenauer na vseslovenskem shodu.

* Požarna bramba v Grabštanju, v tistem Grabštanju, kjer se je porodil „bauernbund“, in kjer se je ljudem nemškutarski „fortšrit“ ponujal kar z veliko žlico, se je sama razdružila. Kdo bi to verjel? No, takšen je tisti „napredek“ — po rakovo! — Grad Telerberg pri Šmarjeti je kupil g. V. Leitgeb v Sinčivasi za 46 tisoč gld. — V Stragancih blizu nemškega Št. Vida je pogorelo dné 4. t. m. pohištvo kmetu Nace-ju. Gospodar in hlapci so bili na sejmu v Št. Vidu. Prikradel se je nek potepuh v hišo in ko ni dobil mesa, ktero je zahteval od dekline, zažgal je hlev. Pogorelo je vse do tal, nad 1400 kop snopja, skoro vsa živina, 3 pari volov, 6 krav, 3 telice, 1 konj. Škoda je ogromna za posestnika, ki je, vrnivši se od sejma našel namesto hiše itd. le kup pepela.

Na Kranjskem. O pravem svetovnem čudežu piše ljubljanski uradni list ko poroča o štiri-razredni šulferajski šoli v Ljubljani ter pove, da 17 učencev ni bilo sprejetih, ker niso bili večji „maternemu“ jeziku! Prašal bi vsak drugi, so li ti otroci govorili ali — lajali, ker naravno govori vendar vsak materni jezik. Mi pa sploh že poznamo ta izvanredni čudež, da ne znajo mladi ne stari „Germani“ svojega maternega jezika. Izvenavstrijski národi bili bi gotovo željni, videti tako ponesrečeni izrod. — Zidarsko šolo namerava ustanoviti zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani. — Zemeljske ostanke slavnega slovenskega učenjaka Kopitarja prenesó z dunajskega Markovega pokopališča k sv. Krištofu v Ljubljano. Prenos se vrši dné 10. t. m. in bode jako slavnosten.

Na Štajerskem. V Ptujju je umrl 17. sept. starosta štajerskih učiteljev gosp. Jožef Oberhauser, ki se je porodil leta 1807. v Čmureku. Leta 1829. je prišel v Ptuj, kjer je služboval do leta 1870. — Urednik „Slov. Gospodarja“ in faktor Cirilove tiskarne v Mariboru, ktera je tožil neki nemškutar Priboschitz v Velenju zavoljo razžaljenja na časti, sta bila obadva pred celjskim sodiščem oproščena. Tožen je bil „Slov. Gosp.“, da je nekemu Priboschitzu rekel „boben“ in da je Südmrkovce v Velenju imenoval „Südsmrkovce“. Porotniki so torej izrekli, da beseda „Südsmrkovci“ ni razžaljliva.

Na Primorskem. Prvo slovensko gimnazijalko imajo v Trstu. Napravila je namreč tam Milena Mandič, hčerka dr. Frana Mandiča, vsprejemni izpit za prvi razred državnega gimnazija. — Železniški minister podelil je Jul. Modernu na Dunaju koncesijo za zgradbo električne železnice v Trstu. — Slovenska tombola v Št. Petru pri Gorici je bila jako sijajna. Zbralo se je tam nad 10 tisoč ljudij in vse se je vršilo v najlepšem redu. — V Brančanu na Foriškem so dobili novo pošto.

Po drugih deželah. Pri Kukshavnu razbil je vihar ladijo, na kateri je bil poveljnik meklenburški vojvoda Friderik Viljem. Trupla niso našli. Ž njim vred je utonilo okoli 130 pomorščakov. — V Italiji je razsajal oni teden strašen vihar. Najhujše so ga občutili v okraju primorskega mesta Brindisi. Vihar je odnesel vse poljske pridelke, razrušil vrte in podrl cele gozde. V Lavi je porušil dvajset hiš ter ubil tako 10 oseb. V Orju razdril je kolodvor ter je ubito vse postajno osebje. Porušenihi je nad 30 hiš, 20 oseb ubitih, neštevilno ranjenih. — Na neki ladiji, ki je plula po reki Ufa v Rusiji, je nastal dné 20. sept. požar. Med popotniki, katerih je bilo 200, je nastal grozen strah. Mnogo jih je skočilo v vodo in utonilo, mnogo pa zgorelo.

Duhovniške zadeve v krški škofiji.

Župnijske izpite so delali v Celovcu od dné 5. do 7. oktobra č. gg. Jan. Ebner, provizor v Medgorjah; Jož. Hribar, stolni kaplan v Celovcu; Jan. Hrodek, provizor v Ingolstalu;

Aleš Jelen, provizor v Krnskem gradu; S. Jörg, provizor v Rižah; Jož. Rozman, mestni kaplan v Celovcu; Ant. Stres, prefekt v celovškem Marjanišču.

Dekanijo Dobrlaves oskrbuje preč. g. Mat. Šervicelj, komendant na Reberci, župnijo Dobrlaves pa tamošnji kaplan č. g. H. Smažik. — Župnija Dobrlaves je razpisana do dne 18. novembra t. l. — Na župnijo Krčanje je prezentovan tamošnji provizor č. g. J. Drdlik, na župnijo Sv. Kri pa č. g. J. Markovic, župnik v Weissenstein-u.

V mašnika posvečen bode dne 14. oktobra č. g. brat Severin Greilach, benediktinski klerik v Št. Pavlu. — V celovškem bogoslovnem semenišču je letos 67 bogoslovcev in sicer v IV. letu 17, v III. l. 12, v II. l. 21, v I. l. 17. — V dijaškem semenišču je vkup 157 dijakov.

Vabilo.

— Podružnica sv. Cirila in Metoda za Št. Kancijan in okolico napravi v nedeljo dne 24. septembra ob 1/2 4. uri popoldne pri Majarju v Št. Kancijanu svoj letni občni zbor z običajnim vspeodom in prosto zabavo. — K prav obilni udeležbi vabi ude in rojake **načelnistvo**.

Slovinci, zahtevajte povsod ter rabite samo vžigalice in svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda!
V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gospé Izop, kosarnske ulice številka 7.

Tržne cene v Celovcu

dne 7. oktobra.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	6	15	7	94
rž	4	92	6	15
ječmen	3	70	4	62
oves	2	12	2	65
hejda	4	75	5	94
turšica (sirk)	3	20	4	—
pšeno (kaša)	6	80	8	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	—	95	1	54
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Stadko seno je po 2 gld. 20 kr. do 2 gld. 40 kr. kisto 1 gld. 55 kr. do 2 gld. — kr., slama po 1 gld. 40 kr. do 1 gld. 65 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 66 do 72 kr. kila, maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — Vprežne vole plačujejo mesarji po 115 do 135 gld.

Naznanila.

Zahvala.

Moj nečak, semeniški duhovnik Simon Kesnar, se je bil zavaroval dne 20. junija 1896 pri banki „Slaviji“ za 1000 gld., a je umrl dne 1. junija 1897. Banka „Slavija“ mi je potem, ko sem predložil potrebne listine, izplačala zavarovani znesek po svojem uradniku g. Vatroslavu Holzu brez vsakega zadržka in odbitka. Jaz priporočam torej banko „Slavijo“ vsem svojim rojakom najtopleje.

V Prevaljah, 30. septembra 1897.

Anton Kesnar.

JANEZ KUŠEJ,
slovenski svečar v Železni Kapli,
ponuja svoje sveče iz pristinega voska po 2 gld. 40 kr. kilo. Tudi druge reči, kakor slaščice itd., ima vselej v zalogi.
Slovinci! Svoji k svojim!

Pijančljivost
se dá ozdraviti z **antibetinom**,* kakor se je že mnogokrat s sijajnim uspehom pokazalo. Mnogostevilna zahvalna pisma ozdravljenih se na željo brezplačno na ogled pošljejo. — Ker zdravilo nema nobenega okusa, zamore se pijancu dajati tudi brez njegove vednosti. — Ena skatljja velja 2 gld. 20 kr. Dvojna skatljja za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Ako se denar naprej pošlje, dobi naročnik zdravilo brez stroškov na pošti. Naslov prodajalca: **Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.**

* Ime zavarovano.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

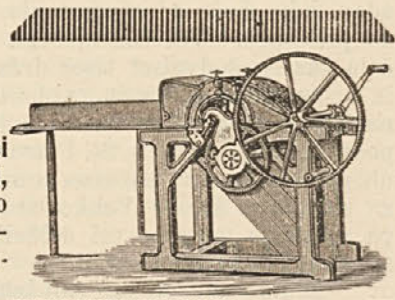
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji, ter tudi taki **vodovodi**, ki sami vodogonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobno na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Pivovarna kneza Adolf Jožef Schwarzenberg v Protivinu (Česko) priporoča

izvozno pivo in ležak.

Je v zalogi in toči se v restavraciji „Kokl“ „k prvemu kraju“

kolodvorske ulice šte. 7. v Celovcu.

Skrbi se tudi za izvrstno kuhinjo, dobra vina in točno postrežbo.

Spoštovanjem

R. Kokl.

IVAN SCHINDLER
Izdelovalec strojev in naprav
v Dunaju.
Izdelava in popravila vse vrste strojev in naprav, ki so potrebne za kmetijstvo in domačo rabo. — Stroje in naprave izdelava in popravlja tudi v celovški restavraciji „Kokl“. — Cena se za 20% znižuje pri naročilih preko zastoj.
Kataloge v slovenski in v češki jeziki.
Popravila se prevažajo za najnižje in najprimernejše izplačilo. Oskrbovanje posameznih skladnih delov za stroje vsake vrste.
Naj se prave na naris in verno vadno **„MIRAKULIN“** — **IVANA SCHINDLER** — izdelovalec strojev — v Dunaju pri Dunaju.

I. Schindler, Dunaj III., Erdbergstrasse 12.

Nedavno odlikovano na higijenski razstavi v Londonu s prvim darilom, z zlato kolajno.

Med vsemi dosedaj naznanjenimi sredstvi proti skrnini, trganju po udih, čutniški bolezni v zobeh in glavobolu se od prvih zdravniških veljakov kot najboljši pripomoček priporoča

„MIRAKULIN“

ki gotovo pomaga in je najboljšo zdravilo proti tem boleznim. Cena jedni steklenici je 1 gld., po pošti poštne prosto 1 gld. 20 kr. — Dobiva se v lekarni

Löwenapotheke,
Baruch Gyula, Miskolcz št. 188 na Ogerskem.

Vaše blagorodje! Pošljite mi takoj dve steklenici Vašega izvrstnega zdravila, kterega ne morem pogrešati. Spoštovanjem Chalzel N. Budimpešta, 24. maja 1896.

Ker se mi je Vaš „Mirakulin“ dobro prilegel, pošljite mi takoj dve steklenici. Spoštovanjem Fani Tuč v Geviču, 8. junija 1896.

Pošljite mi še eno steklenico „Mirakulina“, ker mi pomaga za protin v nogah. Ter. Jahoda v Pragi, 16. jun. 1896.

Pristno le z zgornjo znamko.

C. in k. dvorna tovarna za orglje
bratov Rieger
v Krnovem (Jägerndorf) avstr. Šlezija,
podružnica v Budimpešti VII., Garay-utca št. 48
v lastni hiši.
Dobre cerkvene orglje po ceni z zelo ugodnimi pogoji.
Ceniki zastoj.

Trgovino

z mešanim ali špecerijskim blagom blizu farne cerkve, brez bližnje konkurence, želi prevzeti neoženjen trgovec začetkom januarja 1898. Ponudbe do 30. oktobra pod „L. R.“, pošta Velenje, spodnje Štajersko.

V vsakem poštnooddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec
z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega, avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, poste restante.

Jakob Petschounik,

usnjarski trgovec

v Celovcu, na novem trgu št. 4
med gostilno „pri Kleeblatt-u“ in Kopperjevo prodajalnico.

Kdor hoče dobro, trdno in zoper mokroto stanovitno usnje, naj se obrne k meni, kjer mu bodem povsem s svojo **veliko zalogo vsakovrstnega najboljšega usnja**, kakor tudi pravo rusko irhovino po najnižji ceni postregel. — Prodajam tudi vsakovrstno čevljarsko orodje. — Izdelujem in prodajam najizvrstnejšo mast za črevlje. — Kupujem vsakovrstne živinske kože za stroj po najvišji ceni.

Slavno občinstvo uljudno vabim na vsakojaki poskus, da se prepriča o kakovosti robe.

Garantirano pristni gorenjski brinjec

je dobiti v vsaki meri in vsak čas pri Antonu Jamarju, kuharju brinjevca in posestniku na Bledu (Veldes) na Kranjskem. — Cena in vzorec zastoj na zahtevanje.

Kdo pije
Kathreiner
Kneippovo sladno kavo?
Vsak
kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti

Važno

Tudi priporoča najnovejša pnevmatična kolesa (bicikeljne) v raznih velikostih in po najnižjih cenah.
za čevljarje, sedlarje, jermenarje, in šivilje: najboljšo in najcenejšo šivalne stroje vsake vrste, posamezne dele teh strojev in igle vsake vrste kakor tudi železne blagajnice, varne proti ognju in tatovom, prodaja podpisani in stroje tudi po ceni popravlja v svoji delavnici. Tovarniške cene.

Matija Planko

v Celovcu, Burggasse št. 12.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!
pošilja pod jamstvom
in na poskušnjo po najnižjih cenah in pod najugodnejšimi pogoji!
Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsakovrstne stroje.
Bogato ilustrovani 192 strani obsežni ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastoj.
IG. HELLER, DUNAJ
PRATERSTRASSE 24.
Preprodajalci se iščeja

Naprodaj je kmetijsko posestvo
s 75 oralov v Selovcu, občine Št. Janž pri Spodnjem Dravbergu. Več pové Jožef Gruber p. d. Pelc v Št. Janžu.